

REFORMA ȘI CONTRAREFORMA

scoalacool.ro

Reforma

Secolele XIV-XV - opoziția față de puterea Bisericii Catolice și necesitatea înnoirii religioase a fost formulată de precursorii Reformei: John Wycliffe (a criticat bogăția și abuzurile Bisericii Catolice; a negat rolul de intermediar al Bisericii între Dumnezeu și credincioși; a tradus *Biblia* în limba engleză), Jan Hus (a cerut clerului să renunțe la viața luxoasă; i-a îndemnat pe credincioși să nu se mai supună Bisericii Catolice ⇒ a fost excomunicat și ars pe rug) și Girolamo Savonarola (a denunțat corupția și imoralitatea clerului catolic ⇒ a fost acuzat de erezie și ars pe rug).

Prima jumătate a secolului al XVI-lea - apariția Reformei religioase, o mișcare ideologică și social-politică îndreptată împotriva abuzurilor și corupției Bisericii Catolice.

John Wycliffe

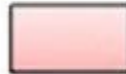
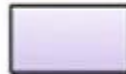
Jan Hus

Girolamo Savonarola

Europa creștină (1500)

**Oceanul
Atlantic**

	Catolici
	Ortodocși

**Marea
Nordului**

**Marea
Baltică**

Roma

**Marea
Tireniană**

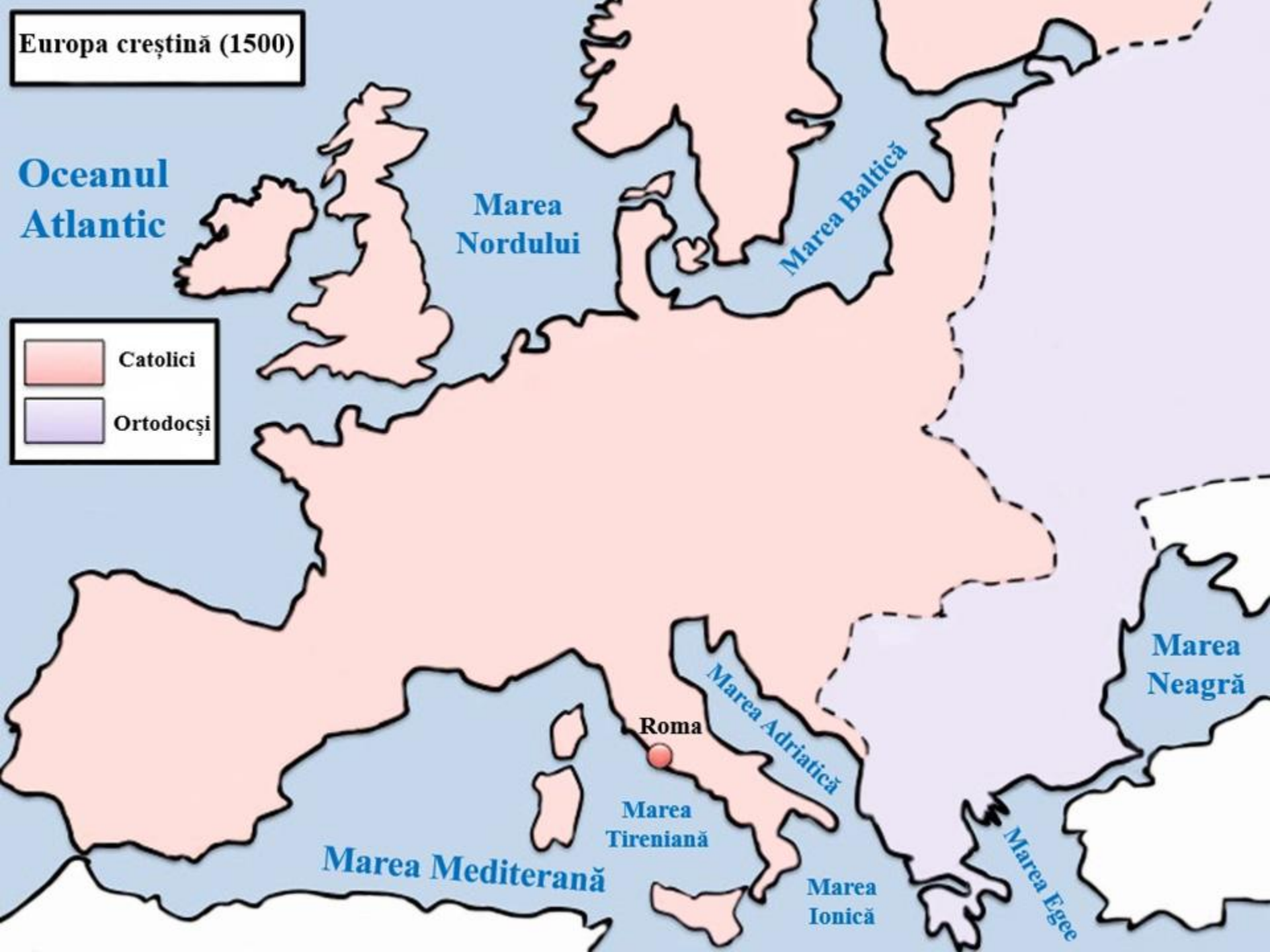
Marea Mediterană

**Marea
Adriatică**

**Marea
Ionică**

**Marea
Egee**

**Marea
Neagră**

Reforma

Cauzele Reformei au fost următoarele:

- a. Religioase: preocuparea oamenilor de a găsi salvarea eternă nu a putut fi rezolvată de reprezentanții ignorați și corupți ai Bisericii Catolice, preocupați mai mult de funcții (**simonie**), proprietăți și venituri (vânzarea de **indulgențe**) decât de misiunea lor religioasă;
- b. Economico-sociale: taxele mari impuse de papalitate, acumularea și folosirea proprietăților de pământ în mod necinstit de către cler ⇒ nobilimea și burghezia au dorit să confiște averile Bisericii;
- c. Politice: monarhii occidentali, a căror putere a crescut foarte mult, au contestat autoritatea papală;
- d. Culturale: descoperirile științifice (tiparul) și noua concepție despre om promovate de Renaștere și Umanism au zdruncinat autoritatea Papei, dorindu-se reîntoarcerea la valorile creștinismului primar și la o Biserică modestă, preocupată doar de actele de caritate și de spiritul de sacrificiu.

Un preot acuzat de simonie (Franța, secolul al XII-lea)

**Corupția și luxul Bisericii Catolice: papa Bonifaciu al VIII-lea și cardinalii săi
(Vatican, secolul al XIV-lea)**

Vânzarea de indulgențe (Germania, secolul al XVI-lea)

Răspândirea Reformei

I. Luteranismul: secolul al XVI-lea - în spațiul germanic, opoziția față de clerul catolic s-a generalizat la nivelul tuturor categoriilor sociale. Inițiatorul Reformei a fost Martin Luther (1483-1546), doctor în teologie, un opozant al imoralității clerului: s-a manifestat împotriva luxului Bisericii Catolice și s-a ridicat împotriva papei Leon al X-lea (1513-1521), care a introdus vânzarea indulgențelor pentru a strânge fonduri pentru finalizarea lucrărilor la Catedrala Sfântul Petru. 1517 - la Wittenberg, Martin Luther a formulat „*Cele 95 de teze*”, în care a criticat papalitatea și a condamnat comerțul cu indulgențe. 1521 - la Worms, în fața Dietei convocate de împăratul Carol al V-lea (1516-1556) și a reprezentanților Bisericii Catolice, Luther a refuzat să își renege ideile și a fost excomunicat. 1521-1522 - refugiat la castelul din Wartburg, Luther a tradus *Biblia* în limba germană și și-a definitivat doctrina. Conform acestuia, mântuirea putea fi obținută prin credință, fără mijlocirea Bisericii, și prin citirea *Bibliei* în limba fiecărui popor. Luther a înlocuit preoții cu pastori, a redus numărul de sacramente (taine) acceptate (botez, spovedanie și împărtășanie), a abolit cultul sfinților, a eliminat celibatul preoților și a desființat ordinele călugărești și mănăstirile. Mișcarea de reînnoire a Bisericii Catolice declanșată de Martin Luther a devenit cunoscută sub numele de Reformă ⇒ apariția unei noi confesiuni, protestantismul, ieșită de sub autoritatea papalității, și care s-a extins în Germania, Danemarca, Suedia, Norvegia, Finlanda, Polonia și Ungaria.

Martin Luther

Martin Luther postează „*Cele 95 de teze*” pe ușa bisericii din Wittenberg (Germania, 1517)

AMORE ET STUDIO ELUCIDANDAE
 ueritatis hae subscripta disputabunt Vvittenbergae, Praesidēte
 R. P. Martino Luther, Artū & S. Theologiae Magistro, eius-
 demq; ibidem lectore Ordinario. Quare petit ut qui non pos-
 sunt uerbis praesentes nobiscum disceptare, agant id literis ab-
 sentes. In nomine domini nostri Iesu Christi. Amen.

Omnis & Magister noster Iesus Christus, di-
 cendo poenitentiam agite &c. omnem uitam si-
 delium, poenitentiam esse uoluit.

Quod uerbum poenitentia de poenitentia sacra-
 mentali (i. confessionis & satisfactionis quae
 sacerdotum ministerio celebratur) non po-
 test intelligi.

- ij) Non tamen solū intēdit interiorē; immo interior nulla est, nisi
 foris operetur utriusq; carnis mortificationes.
- iiij) Manet itaq; poena donec manet odium sui (i. poenitentia uera
 intus) scilicet usq; ad introitum regni caelorum.
- v) Papa non uult nec potest, ullas poenas remittere; praeter eas,
 quas arbitrio uel suo uel canonum imposuit.
- vi) Papa nō potest remittere ullam culpā, nisi declarādo & appro-
 bando remissam a deo. Aut certe remittēdo casus referuatos
 sibi, quibus contēptis culpa prorsus remaneret.
- vij) Nulli prorsus remittit deus culpam, quia simul eum subijciat
 humiliatum in omnibus sacerdoti suo uicario.
- viiij) Canones poenitentiales solū uiuentibus sunt impositi; nihilq;
 morituris, secundū eosdem debet imponi.
- ix) Inde bene nobis facit spiritus sanctus in Papa; excipiēdo in su-
 is decretis semper articulum mortis & necessitatis.
- x) Indocēte & male faciūt sacerdotes ij, qui morituris poenitēcias
 canonicas in purgatorium referuant.
- xi) Zizania illa de mutanda poena Canonica in poenā purgato-
 rij, uidentur certe dormientibus Episcopis seminata.
- xij) Olim poenae canonicae nō possent, sed ante absolutionem impo-
 nebantur, tanq; tentamenta uerae contritionis.

DISPUTATIO DE VIRTUTE INDULGEN.

- xij) Morituri, per mortem omnia soluunt, & legibus canonū mor-
 tui tam sunt, habentes iure earū relaxationem.
- xiiij) Imperfecta sanitas seu charitas morituri, necessario secum fert
 magnū timorem, tūtoq; maiore, quāto minor fuerit ipsa.
- xv) Hic timor & horror, satis est, se solo (ut alia taceam) facere poe-
 nam purgatorij, cum sit proximus desperationis horror.
- xvi) Videntur, infernus, purgatorium, caelum differre; sicut despe-
 ratio, prope desperatio, securitas differunt.
- xvij) Necessarium uidetur animabus in purgatorio sicut minui hor-
 rorem, ita augeri charitatem.
- xviii) Nec probatū uidetur ullis, aut rationibus, aut scripturis, q; sint
 extra statum meriti seu augendae charitatis.
- xix) Nec hoc probatū esse uidetur, q; sint de sua beatitudine certae
 & securae, saltem oēs, licet nos certissimi simus.
- xx) Igit̄ Papa per remissionē plenariā omnium poenarū, non simpli-
 citer omnium intelligit, sed a seipso tm̄modo impositarū.
- xxi) Errant itaq; indulgentiarū praedicatores ij, qui dicunt per Pa-
 pae indulgentias, hominē ab omni poena solui & saluari.
- xxij) Quia nullam remittit animabus in purgatorio, quā in hac ui-
 ta debuissent secundum Canones soluere.
- xxiij) Si remissio ulla omnium omnino poenarū pot̄ alicui dari; certū
 est eam nō nisi perfectissimis, i. paucissimis dari.
- xxiiij) Falli ob id necesse est, maiorem partē populi; per indifferentē
 illam & magnificam poenae solutae promissionem.
- xxv) Qualem potestatem habet Papa ī purgatorij gñaliter talē habet
 quilibet Episcopus & curat̄ in sua dioecesi, & parochia spāliter.
- i) Optime facit Papa, q; nō potestate clauis (quā nullam habet)
 sed per modum suffragij, dat animabus remissionem.
- ij) Hominē praedicant, qui statim, ut iactus nūmus in cistam tin-
 nerit, euolare dicunt animam.
- iiij) Certū est nūmo in cistam tinniente, augeri quæstum & auariti-
 am posse; suffragij autē ecclesiae est in arbitrio dei solius.
- iiij) Quis scit si omnes animae in purgatorio uelint redimi, sicut de
 sancto Seuerino & paschali factum narratur?
- v) Nullus securus est de ueritate suae contritionis; multo minus

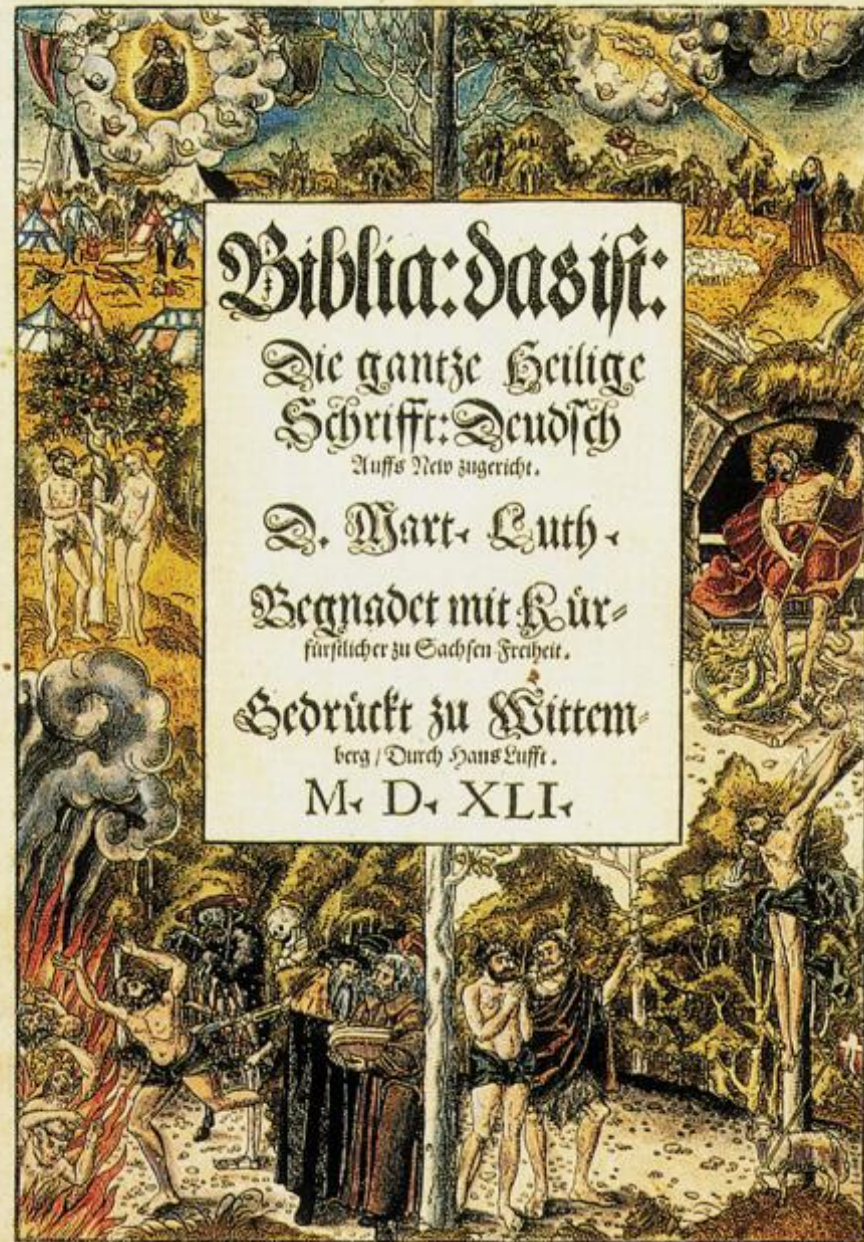
Leon al X-lea

Martin Luther își prezintă ideile în fața Dietei de la Worms (Germania, 1521)

Martin Luther în perioada refugiului la castelul din Wartburg (Germania, 1521-1522)

Prima ediție a *Bibliei* tradusă în limba germană de Martin Luther (1541)

Răspândirea Reformei

1524-1555 - ideile despre libertatea de credință propagate de Martin Luther au avut ecou în rândul țărănimii, burgheziei și al micii nobilimi germane:

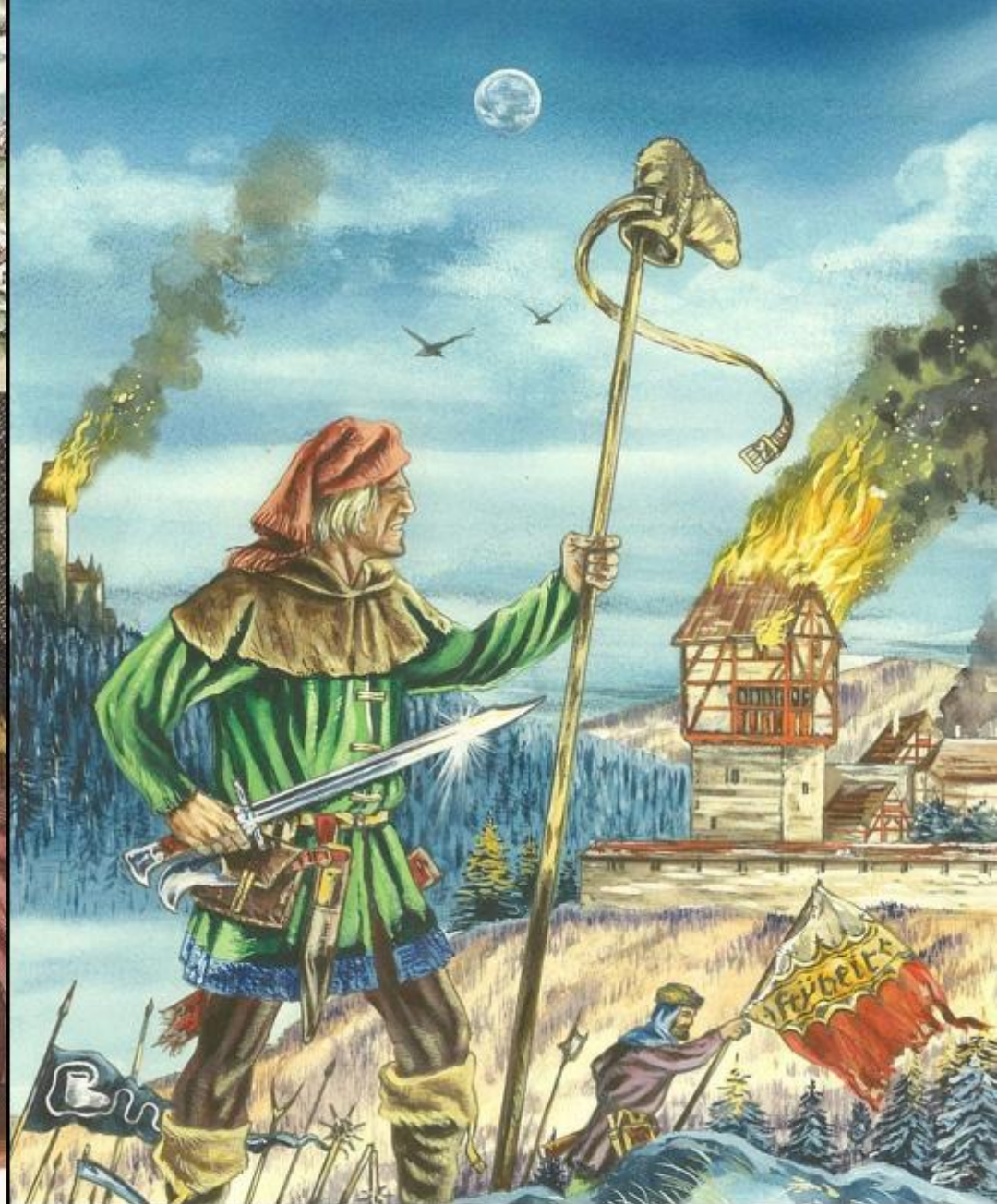
a. 1524-1525 - desfășurarea Războiului Țărănesc German, declanșat de călugărul Thomas Muntzer (1489-1525), ca urmare a situației grele a țăranilor, creșterea impozitelor, confiscarea pământurilor de către nobili și lipsa libertății religioase ⇒ reprimarea răscoalei și execuția lui Muntzer;

b. 1529-1555 - perioada Războaielor religioase din Germania, desfășurat între Liga de la Schmalkalden (protestantă), principii catolici și împăratul Carol al V-lea ⇒ 1555 - s-a semnat Tratatul de pace de la Augsburg, prin care au fost acceptate confesiunile protestantă și catolică.

II. Reforma zwingliană: reforma religioasă din Elveția a avut la bază ideile preotului Huldrych Zwingli (1484-1531). 1523 - la Zurich, Zwingli a expus „*Cele 67 de Articole*”, în care și-a prezentat doctrina: înlăturarea ierarhiei ecleziastice, comunicarea directă dintre credincioși și Dumnezeu, confiscarea bunurilor Bisericii Catolice și conducerea acesteia de către autoritatea laică. 1525-1531 - război între cantoanele reformate și cele catolice ⇒ 1531 - moartea lui Zwingli și semnarea Păcii de la Kappel, prin care s-a stabilit dreptul fiecărui teritoriu elvețian de a își alege religia.

Thomas Muntzer

**Scenă din perioada Războiului Țărănesc German
(1524-1525)**

Carol al V-lea

**Scenă din perioada războaielor religioase din Germania
(1547)**

Huldrych Zwingli

Moartea lui Huldrych Zwingli (Elveția, 1531)

Răspândirea Reformei

III. Calvinismul: a avut la bază ideile teologului francez Jean Calvin (1509-1564). În lucrările „*Așezământul religiei creștine*” (1536) și „*Despre predestinarea eternă a lui Dumnezeu*” (1552) Calvin și-a prezentat doctrina: teoria predestinării divine, conform căreia omul este sortit de Dumnezeu la mântuire sau chinul veșnic, de care se putea scăpa prin pocăință, supunere și muncă. Reforma calvină s-a răspândit în Franța, Anglia, Scoția, Olanda și Europa Centrală. 1562-1598 - în Franța, s-au desfășurat războaiele religioase dintre hughenoți (protestanți), susținuți de Anglia și Germania, și catolici, sprijiniți de Spania, deosebit de sângeroase (23/24 august 1572: masacrarea a mii de hughenoți în „*Noaptea Sfântului Bartolomeu*” de către catolici) ⇒ urcarea pe tron a regelui Henric al IV-lea de Bourbon (1589-1610) și emiterea *Edictului de la Nantes* (1598), prin care a fost recunoscută libertatea religioasă a protestanților.

Jean Calvin

**Predică ținută de Calvin în fața locuitorilor
din Geneva (Elveția, secolul al XVI-lea)**

Francois Dubois - *Masacrul de Sfântul Bartolomeu*

Henric al IV-lea de Bourbon

Edictul de la Nantes (Franța, 1598)

Răspândirea Reformei

IV. Anglicanismul: regele Henric al VIII-lea (1509-1546) a limitat influența Bisericii Catolice în Anglia (papa Clement al VII-lea - 1523-1534: s-a opus divorțului cerut de Henric al VIII-lea și l-a excomunicat pe monarhul englez) și a pus bazele unei noi religii protestante. 1534 - Parlamentul a votat „*Actul de supremație*”, prin care Biserica engleză a fost scoasă de sub autoritatea papală, pământurile acesteia confiscate, *Biblia* a fost tradusă în limba autohtonă, iar noul lider religios a fost proclamat regele. 1564 - în perioada domniei reginei Elisabeta I (1558-1603), în „*Cele 39 de Articole*”, a fost fixată doctrina anglicană, bazată pe idei calvine.

Henric al VIII-lea

Clement al VII-lea

**Puterea papei este suprimată de Henric al VIII-lea prin
Actul de Supremație (Regatul Unit, 1534)**

Elisabeta I

THE
Thirty-nine Articles
OF THE
CHURCH OF ENGLAND,

Illustrated with

NOTES,

And Confirmed by

Texts of the HOLY SCRIPTURE,
AND
Testimonies of the Primitive FATHERS.

Together with

References to the Passages in several AUTHORS,
which more largely explain the Doctrine
contained in the said *Articles*.

Written in LATIN by the

Rev. Mr. Archdeacon WELCHMAN,

And now Translated into English according to the Sixth Edition,

By a CLERGYMAN of the *University of Oxford*.

THE THIRD EDITION.

LONDON,

Printed for JOHN and JAMES RIVINGTON, at the *Bible*
and *Crown* in St. Paul's Church Yard, MDCCL.

[Price One Shilling and Sixpence.]

„*Cele 39 de Articole*” (Regatul
Unit, 1564)

Contrareforma

Secolele XVI-XVII - Biserica Catolică a demarat Contrareforma, cu sprijinul Spaniei și Austriei.

1540 - crearea Companiei lui Iisus (Ordinul Iezuiților), ordin religios subordonat papei (condus de Ignățiu de Loyola), cu scopul de a răspândi catolicismul și a lupta împotriva Reformei și a ereziilor.

1545-1563 - papa Paul al III-lea (1534-1549), pentru a combate Reforma, a convocat Conciliul de la Trento (Italia), în cadrul căruia s-au hotărât următoarele: înnoirea Bisericii; combaterea abuzurilor și a corupției; impunerea unei discipline severe clerului (s-a menținut celibatul); întemeierea Inchiziției romane, tribunal religios (1542-1543); crearea *Index Librorum Prohibitorum* (din limba latină: „*Indexul cărților interzise*”), o listă de cărți considerate eretice (1543); întemeierea de școli (seminarii) și universități pentru preoți; susținerea barocului, un curent artistic exuberant, opozantul simplității predicate de Reformă ⇒ recatolicizarea Poloniei, Ungariei (parțial) și Germaniei de Sud.

Ignatîu de Loyola

Sigla Companiei lui Iisus

Călugăr iezuit

Paul al III-lea

I N D E X
LIBRORUM
PROHIBITORUM
INNOC. XI. P. M.
IUSSU EDITUS
Usque ad Annum 1682.
*Eidem accedit in fine Appendix
usque ad mensem Junij 1704.*

ROMÆ, Typis. Rev. Cam. Apoft. 1704.
CUM PRIVILEGIO.

**Indexul cărților interzise
(Vatican, 1704)**

Ședință a Conciliului de la Trento (Italia, 1545-1563)

Artă barocă: cupola interioară a Bisericii Santa Maria din Vallicella (Italia, secolul al XVI-lea)

Urmări

Consecințele apariției Reformei au fost următoarele:

- a. Apariția de noi confesiuni (Biserici), protestante: luteranismul, calvinismul și Biserica Anglicană;
- b. Diminuarea autorității papale în statele și zonele care au ieșit de sub autoritatea Bisericii Catolice;
- c. Pătrunderea limbilor vorbite în cultura scrisă și în educație, ca urmare a traducerii *Bibliei* în limbile materne și prin introducerea acestora în slujba religioasă, în locul limbii latine;
- d. Curentele reformate au contribuit la dezvoltarea spiritului capitalist.

Europa creștină (1600)

- Luterani
- Calvinii
- Anglicani
- Catolici
- Catolici și minorități protestante
- Ortodocși

Oceanul
Atlantic

Marea
Nordului

Marea Baltică

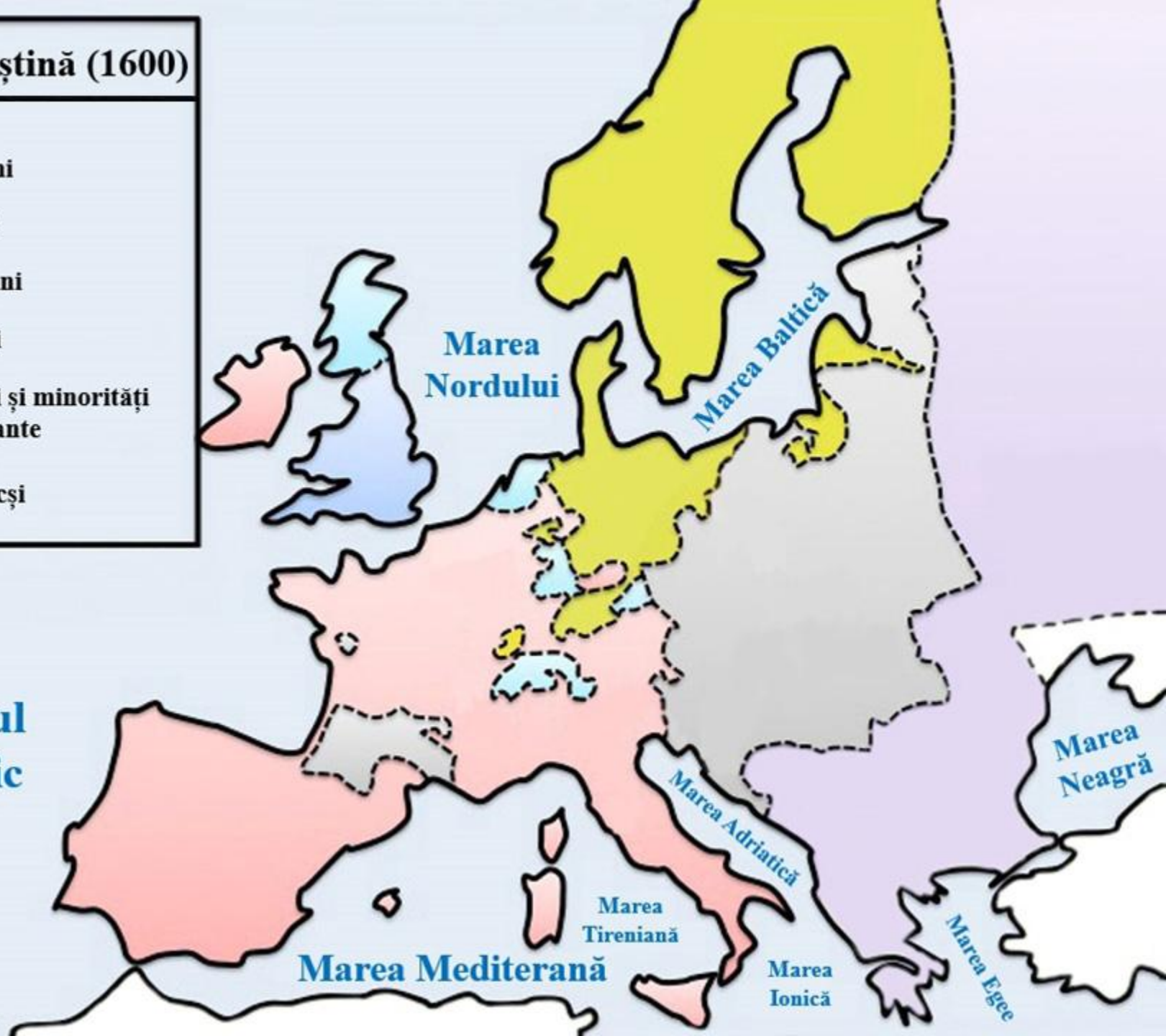
Marea
Neagră

Marea Mediterană

Marea
Tireniană

Marea
Ionică

Marea Egee

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Akademos Art, Ilfov, 2023.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Art Klett, București, 2023.
4. Ciobanu, Loredana, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Booklet, București, 2023.
5. Preda, Elena, Stoica, Stan, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura CD Press, București, 2023.
6. Boșcodeală, Felicia Elena, Cojocaru, Daniela Ana, Sima, Marina, Șerban, Nicolae, Bălănescu, Flori, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Corint Logistic, București, 2023.
7. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2023.
8. Diaconu, Maria Aurelia, Aichimoaie, Adrian Ilie, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Intuitext, București, 2023.
9. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Litera, București, 2023.
10. Berstein, Serge, Milza, Pierre, *Istoria Europei*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
11. Jenkins, Simon, *Scurtă istorie a Europei: de la Pericle la Putin*, Editura Litera, București, 2019.
12. Rady, Martyn, *Franța: Renaștere, religie și refacere (1494-1610)*, Editura ALL, București, 1999.
13. Imagini: Google Images (domeniul public).

Vă mulțumim pentru atenție!

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

